

Regeringens proposition

1976/77: 38

med förslag till lag om ändring i lagen (1963: 114) om semester;

beslutad den 28 oktober 1976.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

PER AHLMARK

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att 7 § lagen (1963: 114) om semester ändras så att viss tids ledighet med föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption blir semestergrundande, oavsett om fadern eller modern stannar hemma.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1963: 114) om semester

Härigenom föreskrives att 7 och 12 §§ lagen (1963: 114) om semester skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*7 §¹

Semester utgår med två dagar för varje kalendermånad av kvalifikationsåret, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst femton dagar. Har arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst åtta och högst fjorton dagar under en kalendermånad, utgår semester för den månaden med en dag.

Med dag, å vilken arbete utförts, jämställs dag, varunder arbetstagaren under pågående anställning

a) åtnjutit semester;

b) varit oförmögen till arbetet på grund av sjukdom, dock att dag, som infaller efter det arbetstagaren till följd av sjukdom varit frånvarande från arbetet under sammanlagt nittio dagar av kvalifikationsåret, jämställs endast om arbetsförmågan föranletts av yrkesskada;

c) i samband med *havandeskap eller barnsbörd avhållit sig från arbetet*, i den mån bortovaron icke överstigit nittio dagar;

c) i samband med *barns födelse eller adoption åtnjutit ledighet enligt lagen (1976: 280) om rätt till föräldraledighet*, i den mån bortovaron icke överstigit nittio dagar;

d) fullgjort sådan i 27 § värnpliktslagen eller med stöd därav föreskriven militärövning om högst sextio dagar, som ej är beredskapsövning eller direkt ansluter sig till första tjänstgöring, eller fullgjort motsvarande vapenfri tjänst, dock att av tid för militärövning eller vapenfri tjänst högst sextio dagar under varje kvalifikationsår må räknas arbetstagaren till godo; eller

e) efter det kalenderår under vilket han fyllt tjugotvå år fullgjort tjänstgöring i civildförsvaret å annan tid än då civildförsvarsberedskap råder eller då beredskapsövning må anordnas vid krigsmakten, dock att av tjänstgöring i civildförsvaret högst sextio dagar under varje kvalifikationsår må räknas arbetstagaren till godo.

Dag, under vilken arbetstagaren varit frånvarande från arbetet av anledning, som i andra stycket b)—e) sägs, skall icke jämsställas med dag å vilken arbete utförts därest eljest, av annan orsak än driftsuppehåll för samtidig semester, arbete uppenbarligen icke kunnat beredas arbetstagaren å sådan dag. Har arbetstagaren varit frånvarande från arbetet av anledning, som i andra stycket b) sägs, och har frånvaron fortgått oavbrutet under två kvalifikationsår, skall därefter infallande dag av frånvaroperioden icke jämsställas med dag, å vilken arbete utförts.

I fall som avses i andra stycket b) är arbetstagaren skyldig att, om arbetsgivaren så påfordrar, genom intyg av läkare eller uppgift från allmän försäkringskassa styrka att han på grund av sjukdom varit oförmögen till arbetet.

Om förlängd semester för vissa arbetstagare med radiologiskt arbete stadgas i särskild lag.

¹ Senaste lydelse 1966: 422.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §²

Arbetstagare, som är avlönad med tidlön, beräknad för vecka eller längre tidsenhet, äger uppbära den å semester tiden belöpande lönen.

För annan arbetstagare än i första stycket sägs utgör semesterlönen för hela semester tiden nio procent av arbetstagarens sammanlagda arbetsinkomst i anställningen under kvalifikationsåret. Är arbetstagaren berättigad till längre semester än som föreskrives i 7 §, skall för varje dag, varmed semestern för år räknat överstiger tjugofyra dagar, semesterlönen höjas med fyra tiondels procent av inkomsten.

Vid tillämpning av andra stycket skall i arbetsinkomsten icke inräknas semesterlön, sjuklön eller sådant tillägg till lönen, som utgått för tid utöver den för arbetstagaren normala arbetstiden (övertidstillägg). För varje dag som arbetstagaren varit frånvarande från arbetet och som enligt 7 § andra stycket b)—e) jämställs med dag, å vilken arbete utförts, skall arbetsinkomsten ökas med ett belopp, motsvarande arbetstagarens genomsnittliga dagsinkomst i anställningen under kvalifikationsåret. Har arbetstagaren icke åtnjutit någon inkomst i anställningen under kvalifikationsåret, skall semesterlönen beräknas med hänsyn till hans genomsnittliga dagsinkomst i anställningen under det kvalifikationsår, då han sist utförde arbete för arbetsgivarens räkning.

Vid beräkning av semesterlön skall hänsyn icke tagas till förmån av fri bostad eller till löneförmån, som är avsedd att utgöra ersättning för särskilda kostnader.

För arbetstagare, vars semesterlön helt eller delvis skall beräknas på sätt i andra stycket sägs, må överenskommelse träffas om annan beräkning än ovan föreskrives, såframt överenskommelsen har form av kollektivavtal och å arbetstagarsidan slutits eller godkänts av organisation, som enligt lagen om förenings- och förhandlingsrätt är att anse såsom huvudorganisation. Arbetsgivare, som är bunden av dylikt kollektivavtal, må tillämpa det jämväl beträffande arbetstagare, vilken ej är medlem av den avtalsslutande organisationen å arbetstagarsidan men sysselsättes i sådant arbete, som avses med avtalet; dock gäller vad nu sagts ej arbetstagare, som omfattas av annat tillämpligt kollektivavtal.

För arbetstagare, vars semesterlön helt eller delvis skall beräknas på sätt i andra stycket sägs, må överenskommelse träffas om annan beräkning än ovan föreskrives, såframt överenskommelsen har form av kollektivavtal och å arbetstagarsidan slutits eller godkänts av organisation, som är att anse som central arbetstagarorganisation enligt lagen (1976: 580) om medbestämmande i arbetslivet. Arbetsgivare, som är bunden av dylikt kollektivavtal, må tillämpa det jämväl beträffande arbetstagare, vilken ej är medlem av den avtalsslutande organisationen å arbetstagarsidan men sysselsättes i sådant arbete, som avses med avtalet; dock gäller vad nu sagts ej arbetstagare, som omfattas av annat tillämpligt kollektivavtal.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1977.

² Senaste lydelse 1964: 100.

Utdrag
ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1976-10-28

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Ahlmark

Proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1963: 114) om semester

Enligt 3 § semesterlagen (SemL) har arbetstagare rätt till semester av arbetsgivaren på grund av det arbete som han har utfört för arbetsgivarens räkning under det s. k. kvalifikationsåret. Semestern utgår under året efter kvalifikationsåret. Semesterns längd beror på omfattningen av det utförda arbetet. Semester utgår med två dagar för varje kalendermånad av kvalifikationsåret under vilken arbetstagaren har arbetat för arbetsgivaren minst 15 dagar (7 § första stycket). Har arbete utförts under kortare tid men i minst åtta dagar, intjänas för den månaden en semesterdag.

Viss frånvarotid jämställs i SemL med tid då arbete har utförts. Med arbetad dag jämställs sålunda bl. a. dag då arbetstagaren i samband med havandeskap eller barnsbörd har avhållit sig från arbetet, i den mån bortovaron inte överstiger 90 dagar (7 § andra stycket c). Däremot ger den tid då en manlig arbetstagare avhåller sig från förvärsarbete för att vårda nyfött barn ingen semesterrätt. Inte heller är annan tid som berättigar till ersättning inom föräldraförsäkringen semestergrundande, vare sig för manlig eller kvinnlig arbetstagare. Detta gäller t. ex. tid då foster- eller adoptivföräldrar får föräldrapenning i samband med barnets ankomst till familjen och tid då föräldrar uppbär sjukpenning för vård av sjukt barn.

Familjestödsutredningen tog i betänkandet (SOU 1975: 62) Förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar upp även den nu berörda frågan. Utredningen framhöll (s. 131), att det från principiell synpunkt var helt otillfredsställande, att semesterlagens bestämmelser gjorde skillnad på man och kvinna när det gällde den rätt till semester som kan grundas på ledighet för vård av nyfött barn. Man pekade även på att det, inte

minst från fackligt håll, hade framförts upprepade önskemål om en lagändring som gav männen samma semesterförmåner som kvinnorna vid ledighet med föräldrapenning. Familjestödsutredningen föreslog för sin del — förutom en förlängning av den privilegierade frånvarotiden — att männens föräldraledighet gjordes semestergrundande i samma mån som kvinnornas. Under remissbehandlingen av familjestödsutredningens betänkande yttrade sig endast ett fåtal remissinstanser över frågan om ändring i SemL. Dessa ställde sig emellertid positiva till förslaget.

Riksdagen beslutade nyligen om utbyggnad av föräldraförsäkringen (prop. 1975/76: 133, SfU 30, rskr 283; SFS 1976: 279, 280). Frågan om hur ledighet i samband med barns födelse skall behandlas i semesterhänseende togs inte upp i detta sammanhang. Skälet till detta var att denna berörs av de förslag till ny semesterlagstiftning som 1974 års semesterkommitté (A 1974: 01) lade fram i december 1975 i betänkandet (SOU 1975: 88) Fem veckors semester.

Semesterkommittén föreslår i denna del att semesterförmåner skall tjänas in under tid då arbetstagare under pågående anställning är ledig för vård av barn och därvid är berättigad till föräldrapenning enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring, AFL (omtryckt 1973: 908, ändrad senast 1976: 622). Detta gäller sålunda, oavsett om det är fadern eller modern som stannar hemma för att vårda barnet. Hela den tid under vilken föräldrapenning utgår föreslås i betänkandet bli privilegierad. Semesterkommittén utformade sitt förslag på sådant sätt, att lagen skulle kunna träda i kraft den 1 januari 1977, dvs. vid den tidpunkt då de ändrade bestämmelserna om föräldraförsäkringen skall börja tillämpas.

Semesterkommitténs betänkande har remissbehandlats och övervägs f. n. i regeringskansliet. Jag avser att inom kort föreslå regeringen att till lagrådet remittera förslag till ny semesterlag m. m. I denna bör komma till uttryck den principiella uppfattningen, att ledighet som berättigar till föräldrapenning bör grunda rätt till semester. Vissa begränsningar bör dock gälla i fråga om den tid under vilken semesterförmåner tjänas in. Ett av syftena med dessa bör vara att stimulera till fördelning mellan föräldrarna av föräldraledigheten.

Jag avser att efter lagrådsgranskningen föreslå regeringen att förelägga riksdagen proposition med förslag till bl. a. ny semesterlag, som skall träda i kraft den 1 januari 1978. Det vore emellertid olyckligt om den nuvarande bestämmelsen i 7 § andra stycket c), som ger uttryck för värderingar som inte är förenliga med likabehandling av män och kvinnor, skulle behållas ända till dess den nya semesterlagen träder i kraft. Detta gäller så mycket mer som de nya bestämmelserna om föräldraförsäkringen träder i kraft redan fr. o. m. år 1977. Enligt min mening bör därför redan nu göras den ändringen i gällande semesterlag, att ledighet i samband med barns födelse blir semestergrundande, oavsett om det är fadern

eller modern som stannar hemma för att sköta barnet. Motsvarande bör gälla vid adoption. Ändringarna kan utan olägenhet genomföras utan att övriga ändringar i semesterlagstiftningen avvaktas.

Ändringen i 7 § andra stycket c) SemL bör ges den utformningen, att ledighet i samband med barns födelse eller adoption enligt lagen (1976: 280) om föräldraledighet blir semestergrundande. Det innebär i fråga om arbetstagare som har varit anställd hos arbetsgivaren viss minsta tid som anges i lagen om föräldraledighet, att liksom hittills ledighet med föräldrapenning före barns födelse blir semestergrundande för modern, dock tidigast fr. o. m. den sextionde dagen före den beräknade tidpunkten för barnets födelse, medan föräldraledigheten efter barnets födelse blir semestergrundande även för faderns del (4 kap. 2 § AFL). Fosterföräldrar blir i detta hänseende likställda med föräldrar (4 kap. 6 § AFL i dess lydelse fr. o. m. den 1 januari 1977). Även adoptivföräldrar förvärvar rätt till semester vid ledighet för vård av adoptivbarn, i den mån rätt föreligger till föräldrapenning (4 kap. 7 § AFL). Någon anledning att i detta sammanhang förlänga den tid om 90 dagar under vilken frånvaron är semestergrundande föreligger inte. I familjer där föräldrarna delar föräldraledigheten i stort sett lika mellan sig innebär förslaget en fördubbling av den semestergrundande ledighetstiden.

I de fall då kravet på viss anställningstid inte har uppfyllts får bestämmelsen till följd, att kvinnlig arbetstagare får i semesterhänseende tillgodoräkna sig den ledighet i samband med barns födelse under sex veckor före och sex veckor efter nedkomsten som hon alltid är garanterad enligt lagen om föräldraledighet.

Jag föreslår slutligen att 12 § sista stycket anpassas till 6 § lagen (1976: 580) om medbestämmande i arbetslivet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom arbetsmarknadsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1963: 114) om semester.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.